

Pingos en pingo-ruïnes: bijzondere relictten uit de ijstijd

Dr. Wim Z. Hoek
Faculty of Geosciences
Utrecht University

<http://www.uu.nl/staff/WZHoek/>

Pingo = Permafrost

open systeem pingo's in Nederland

- Discontinue permafrost
- Diepte is gerelateerd aan permafrost dikte
- Voeding door grondwater

Uplift source

Ice type

Frost mounds

Open system

Closed system

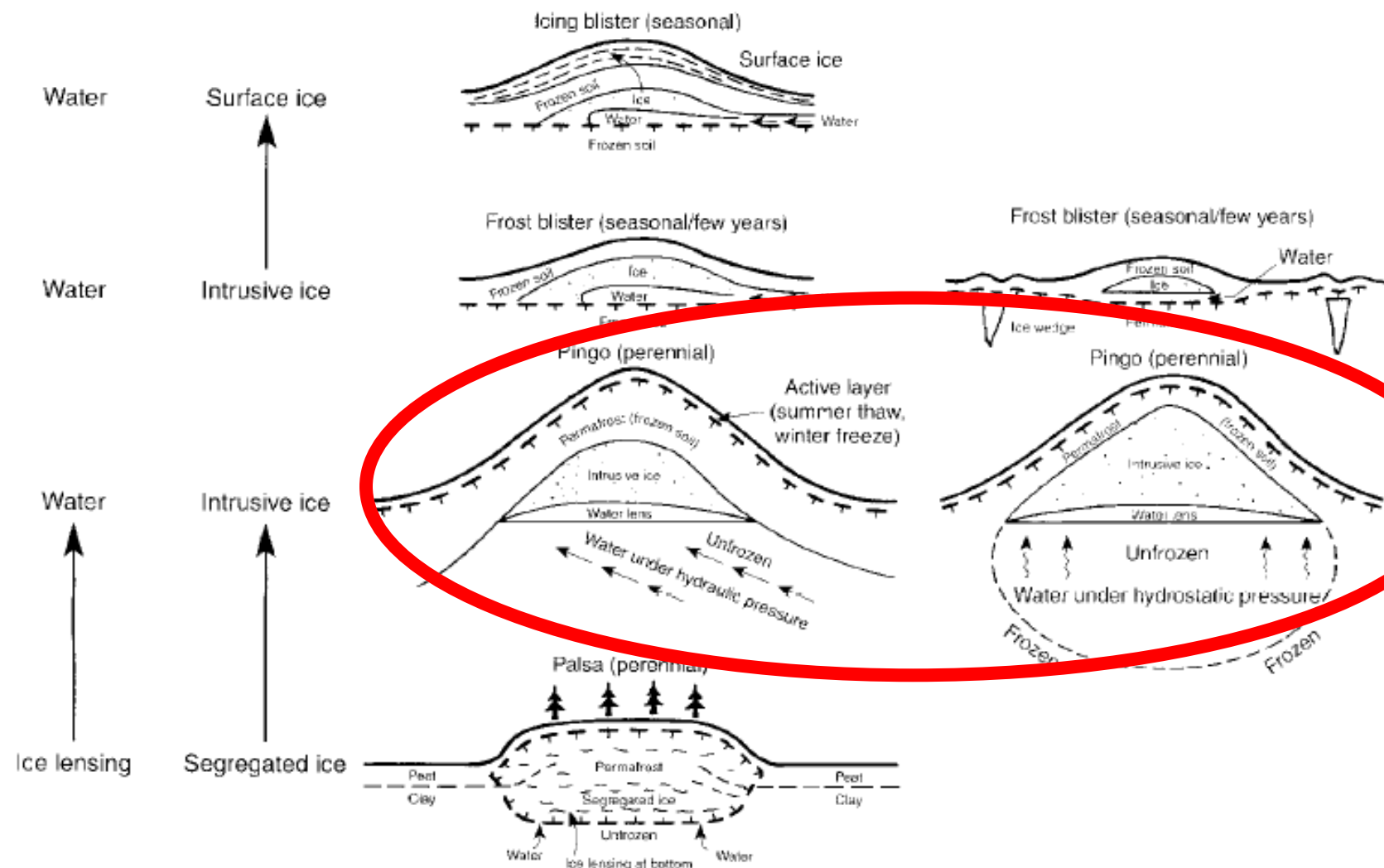

Figure 6.20 Diagram illustrating the various types of frost mounds and their origin (from Mackay, 1986c).

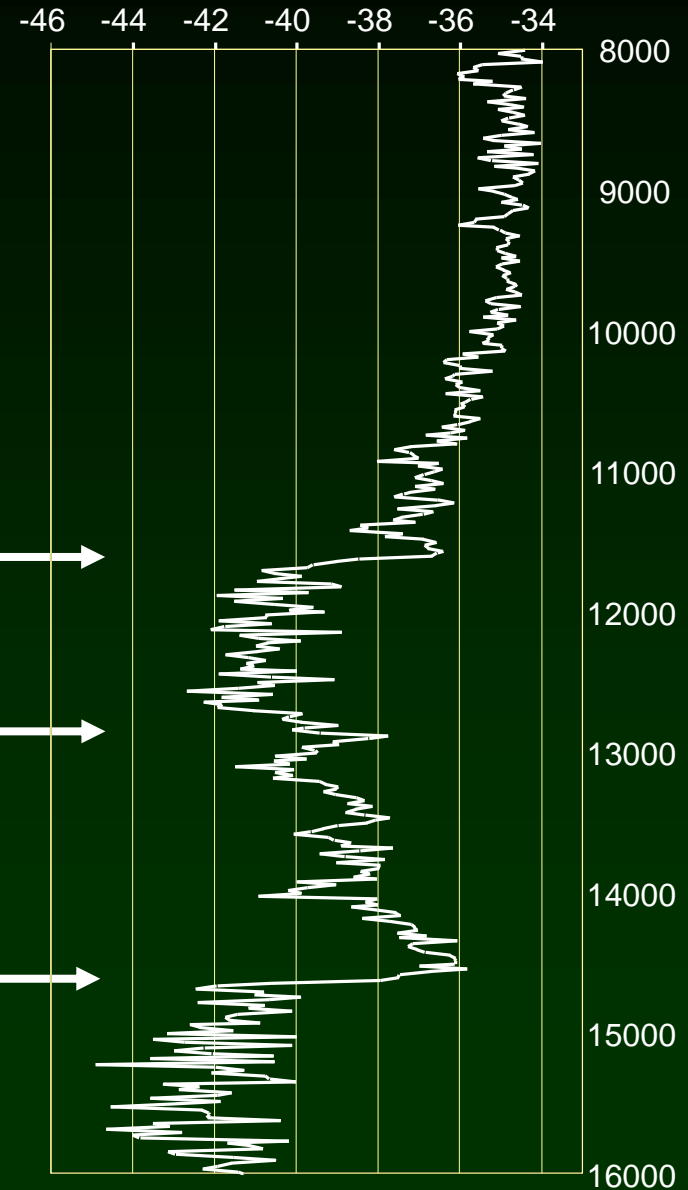
Huidige permafrost

Klimaat en permafrost in het Laatglaciaal

NGRIP zuurstof isotopen

Preboreal (Holoceen)

----- 11.7 ka cal BP →

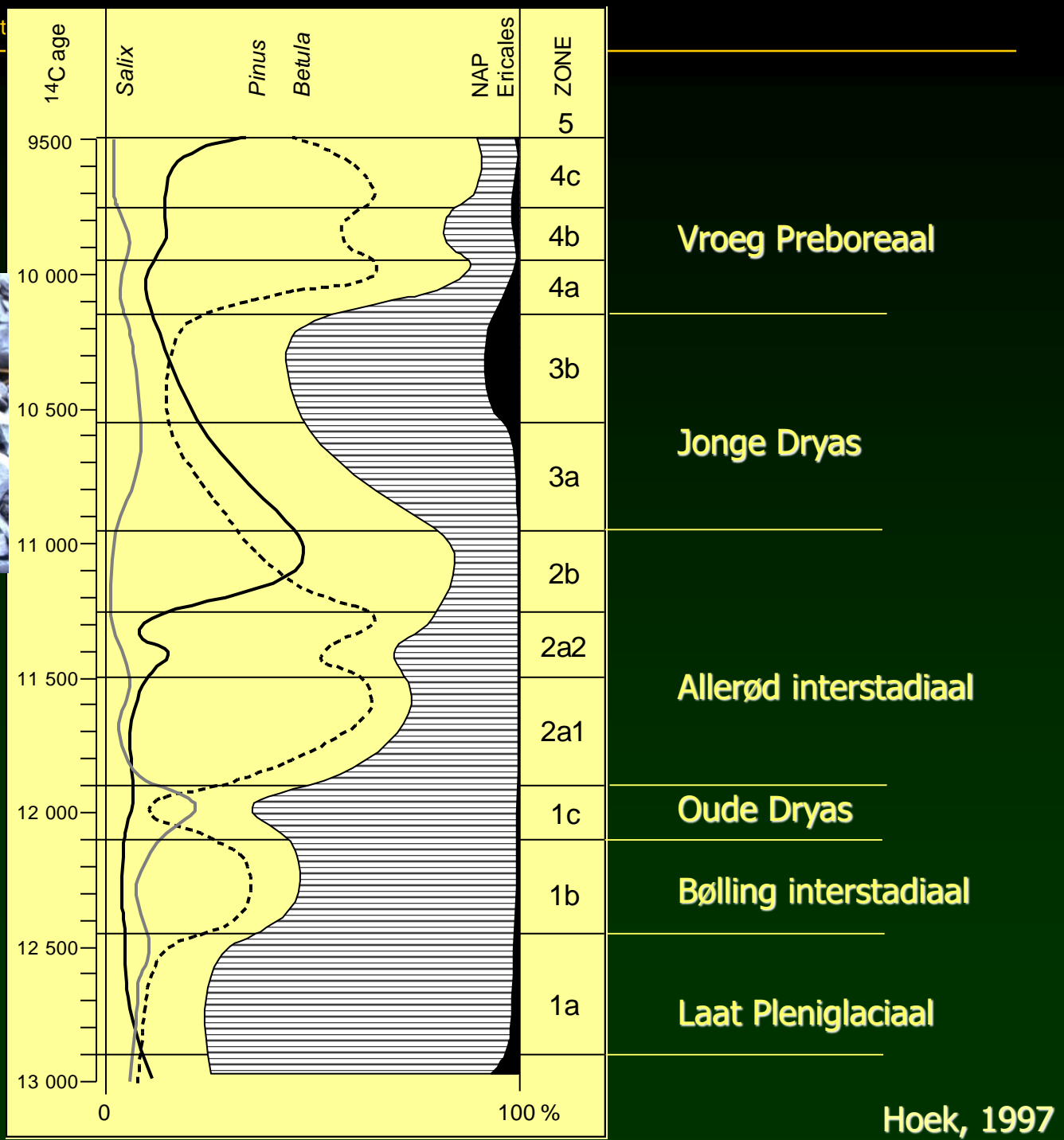
GS-1 (Jonge Dryas / YD)

----- 12.9 ka cal BP →

GI-1 (Bølling-Allerød / BA)

----- 14.7 ka cal BP →

GS-2 (Pleniglaciaal)

(Foto Wim Hoek)

Pingo ruines: ideale archieven

- Pingos ontstonden aan het einde van de laatste ijstijd onder permafrost condities.
- Na het afsmelten van de permafrost en de ijzens in de pingo ontstonden ronde afgesloten meertjes zonder in- of uitstroom van water.

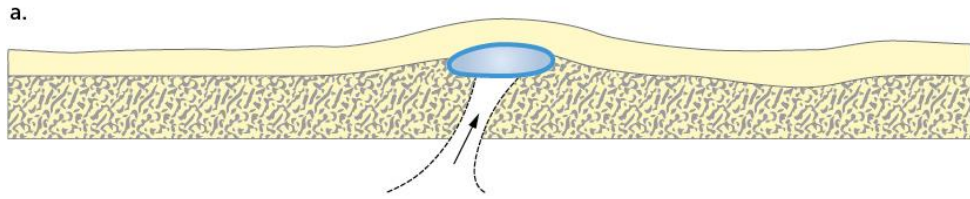
wesfiles.wesleyan.edu

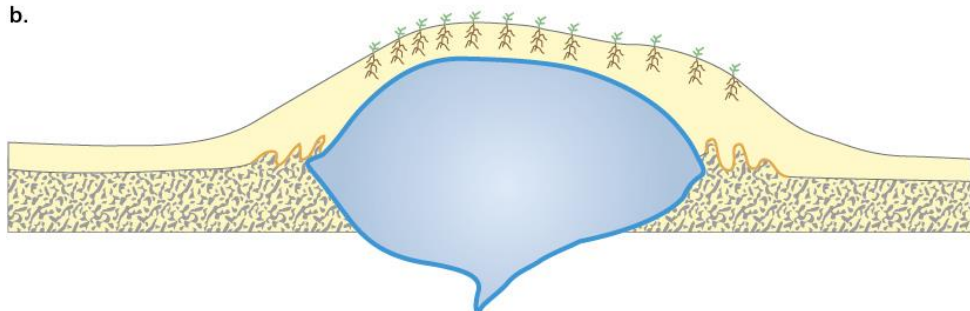
Foto: Paul Paris

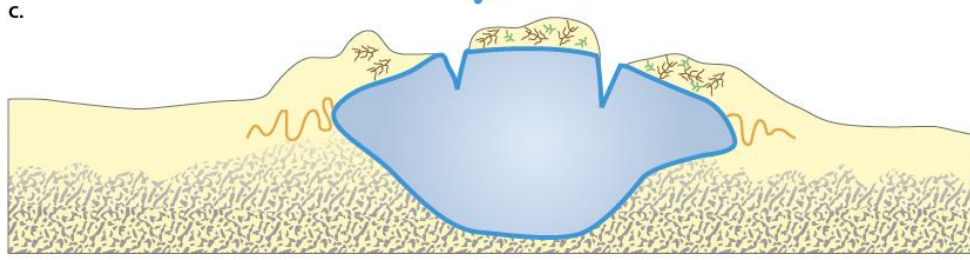
De vorming van het land

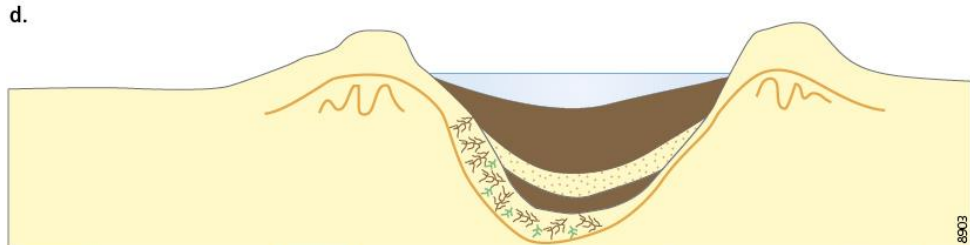
Vorming ijslens (Pleniglaciaal)

Aangroei tot pingo met vegetatie op de mantel (Laat-Pleniglaciaal)

Afsmelten pingo en permafrost (begin Laatglaciaal)

Invulling van de pingo ruïne met vegetatieresten van de mantel onderin (heden)

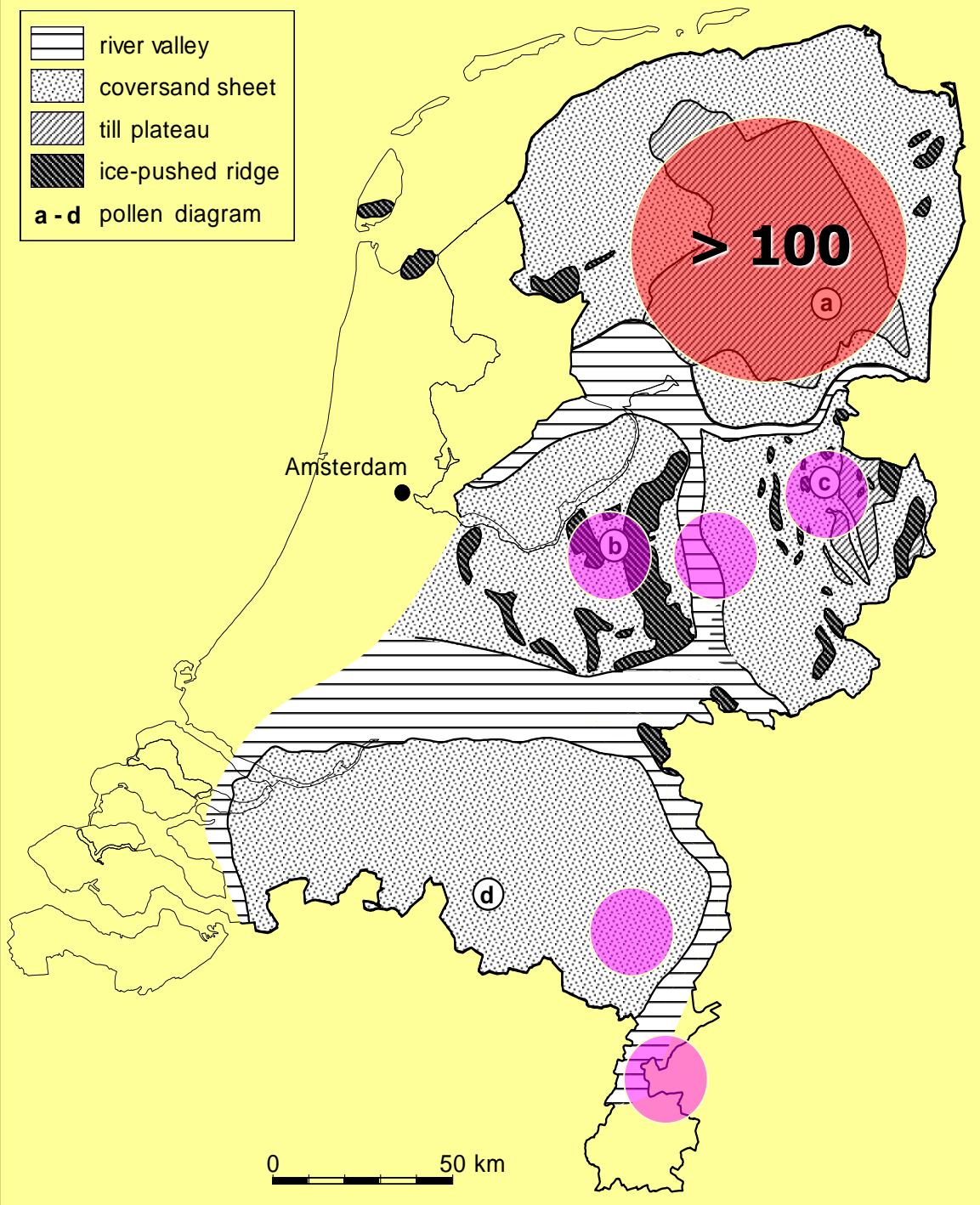
opdooilaag	ijskern	veen	water
permafrost	vervormde lagen	zand	Plantenresten

Pingo ruïnes in NL

- Maarleveld & van den Toorn (1955)
- De Gans (1976)
- Uteringsveen (Cleveringa *et al.*, 1977)
- Stokersdobbe (Paris *et al.*, 1979)
- Drentsche Aa pingo's (de Gans, 1982)
- Bleekemeer, Uddelermeer (Bohncke *et al.*, 1987)
- Weerterbos, Limburg (Hoek & Joosten, 1995)
- Friesland (Kluiwing, Verbers & Thijs, 2010)
- Sinds 2005 tientallen pingo's met een Laatglaciale invulling bemonsterd (Hoek & MSc-studenten UU)
- Maximale diepte **20** m (N) tot **3** m (Z)

“Pingos” bij Donderen (Drenthe)

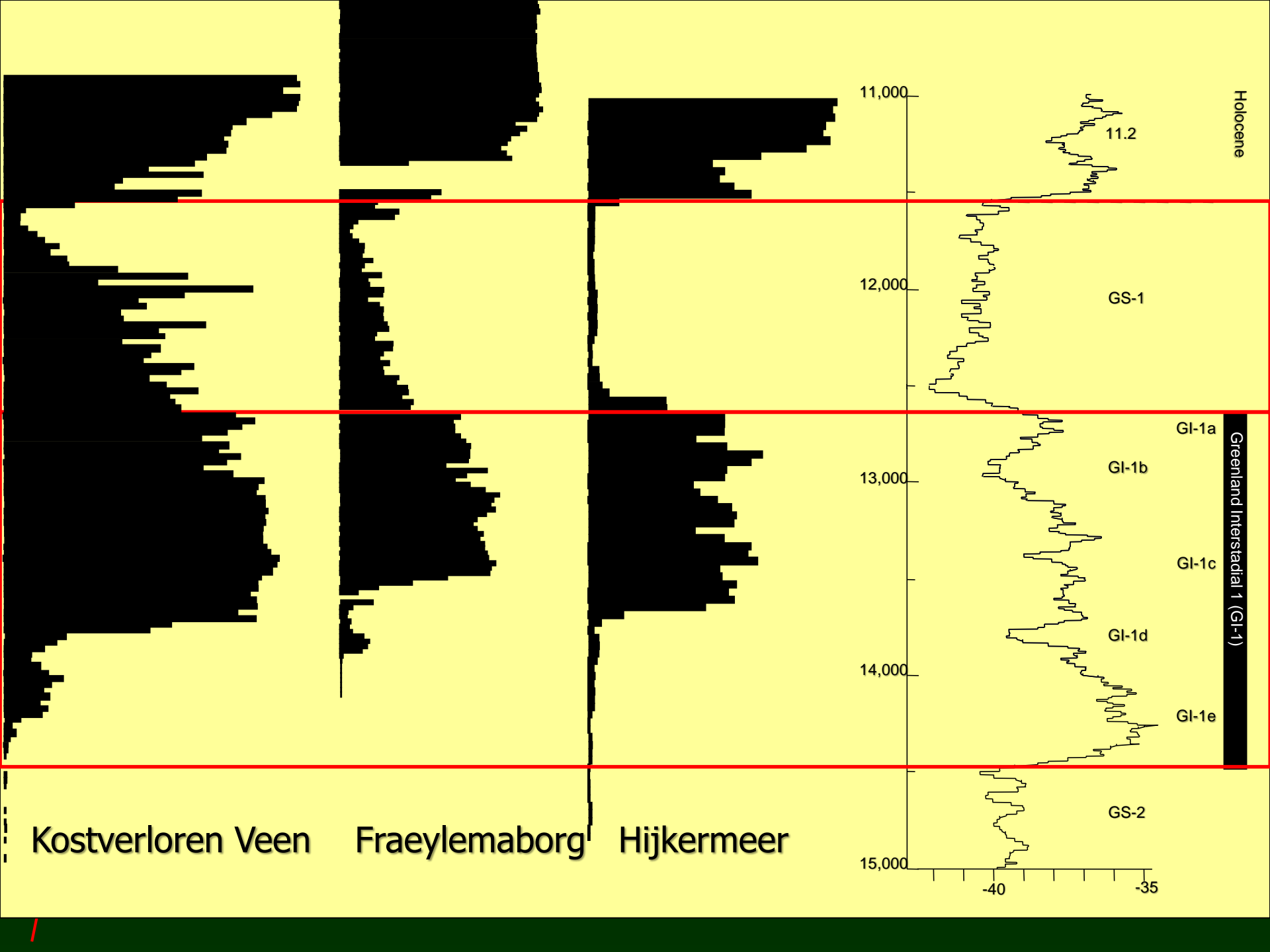
200

©2008 Google™

Veel pingo ruïnes liggen in het
brongebied van beekdalen

Kostverloren Veen

Fraeylemaborg

Hijkermeer

11,000
12,000
13,000
14,000
15,000

11.2

GS-1

GI-1a

GI-1b

GI-1c

GI-1d

GI-1e

GS-2

Greenland Interstadial 1 (GI-1)

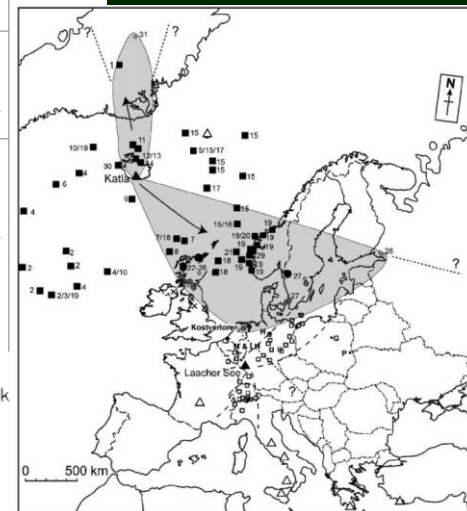
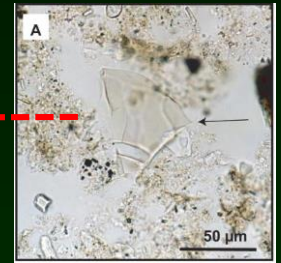
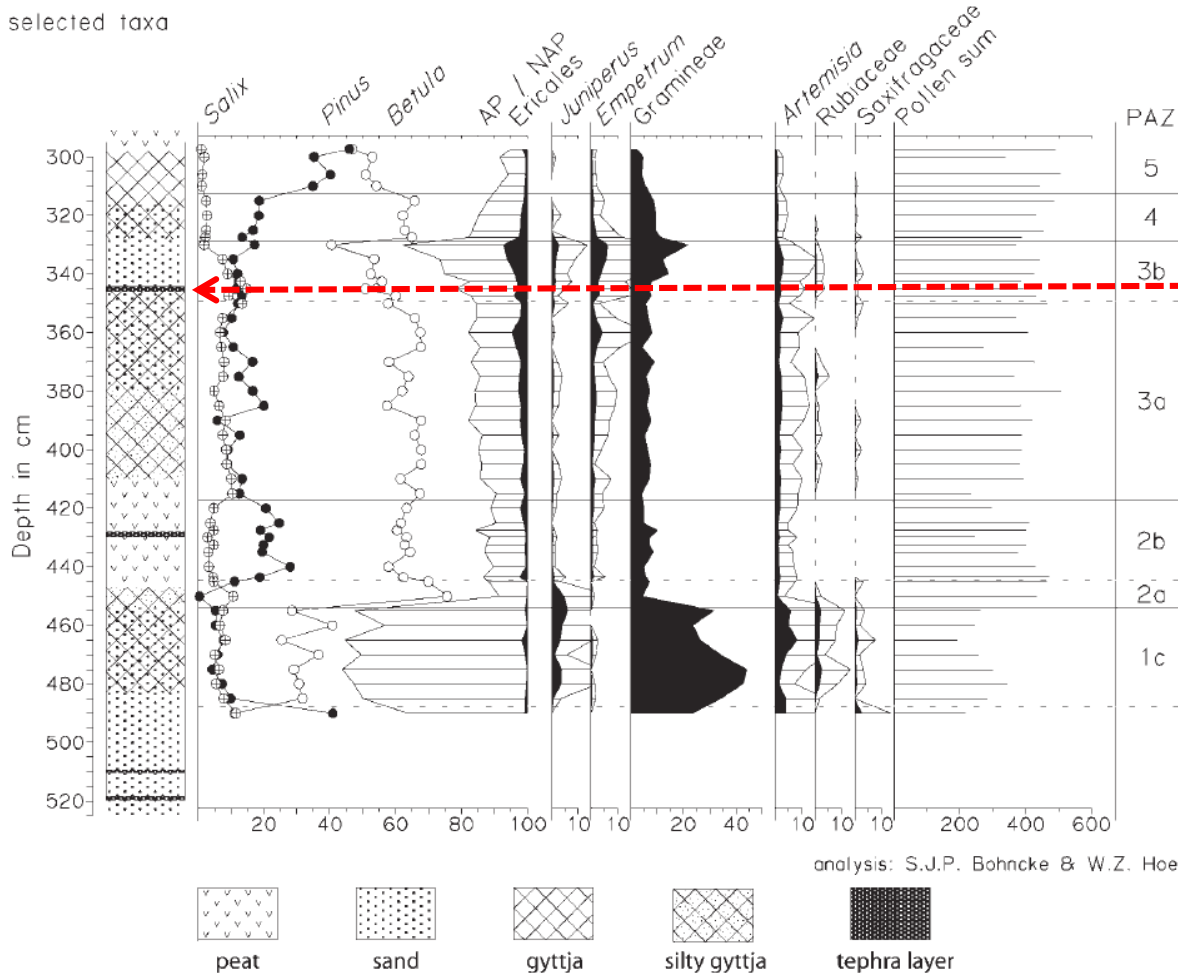
Holocene

-40 -35

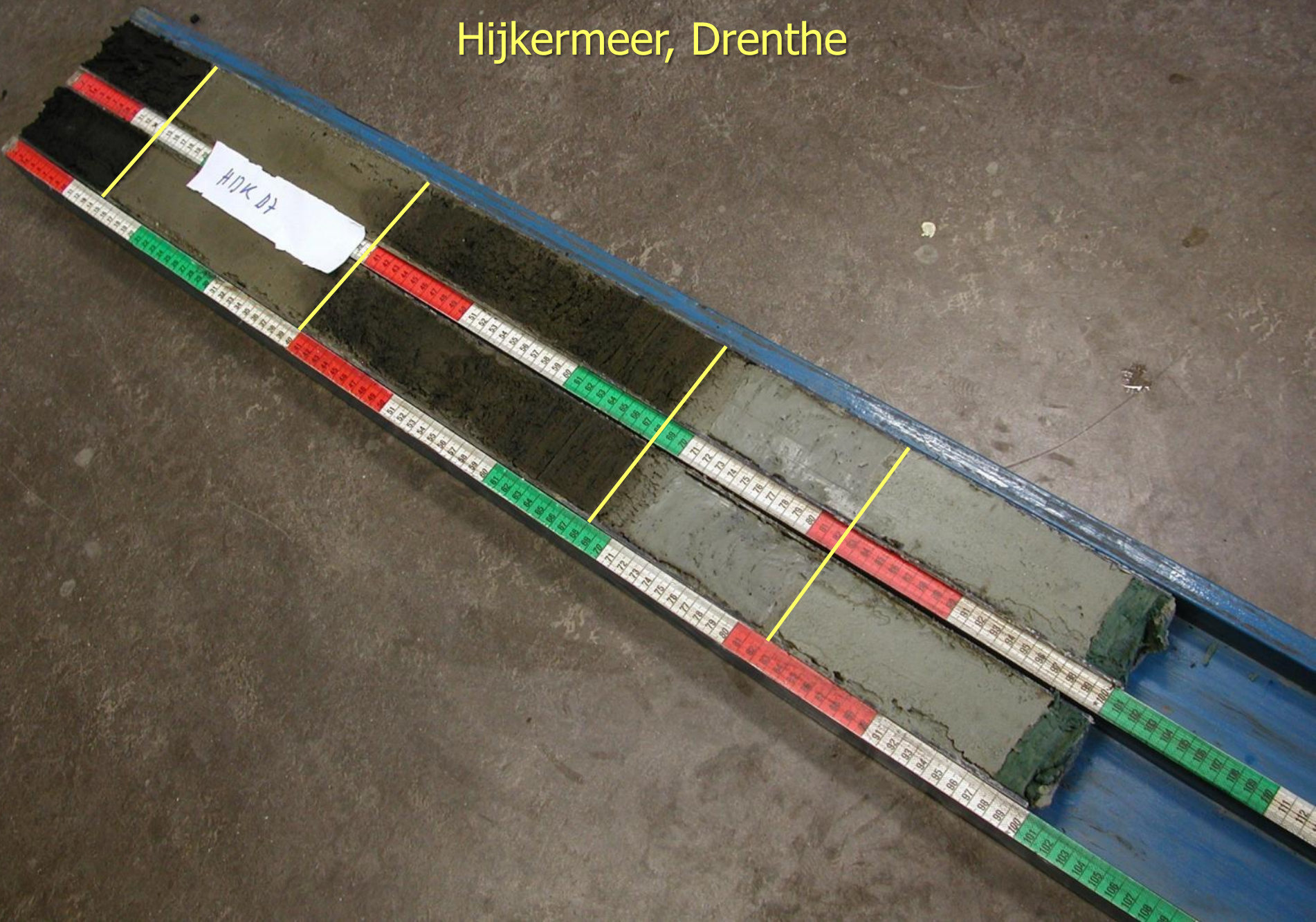

Pollendiagram Kostverloren Veen met vulkanische as: Vedde Ash (12.1 ka BP)

Kostverloren Veen
selected taxa

Hijkermeer, Drenthe

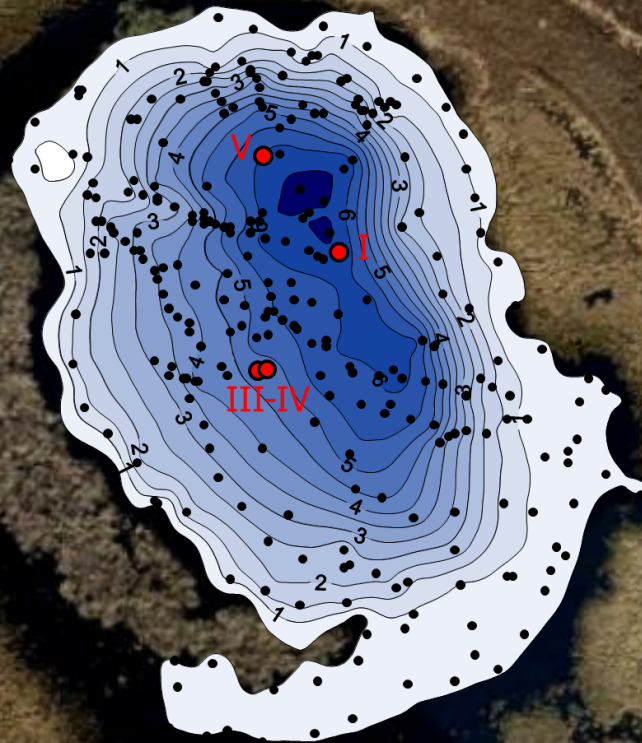
ADK 07

Mekelermeer vóór waterstandsverhoging

Huidige situatie

klimaat in het Laatglaciaal

Preboreaal (Holoceen)

----- 11.7 ka cal BP →

GS-1 (Jonge Dryas / YD)

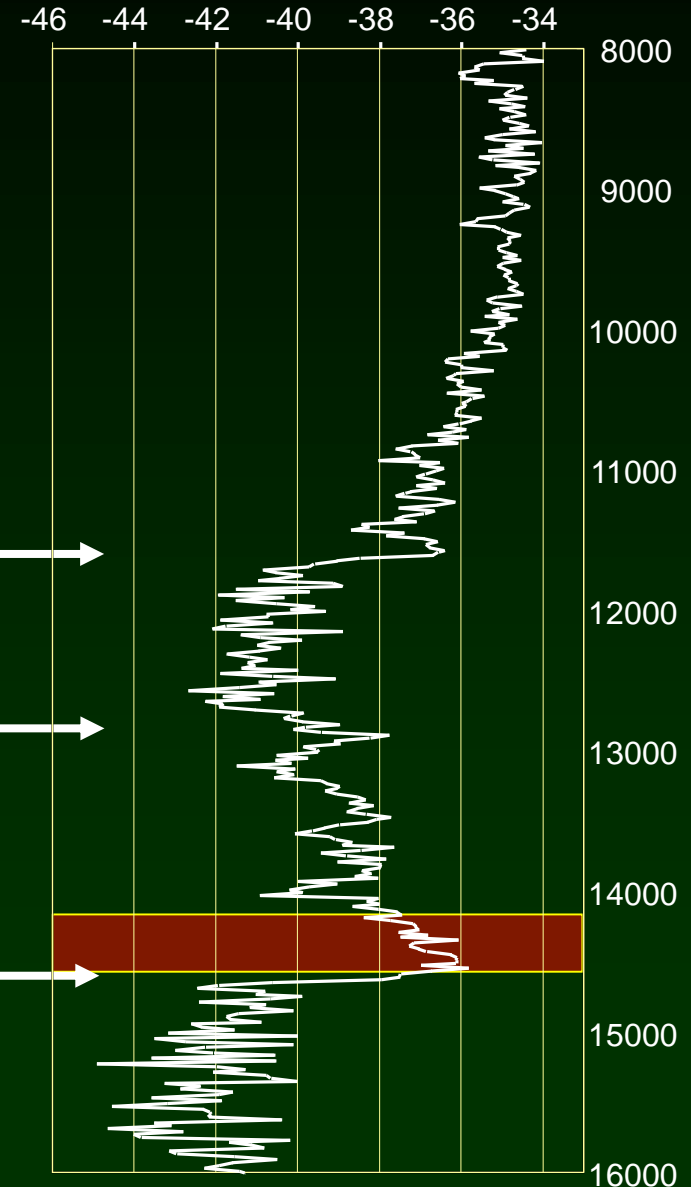
----- 12.9 ka cal BP →

GI-1 (Bølling-Allerød / BA)

----- 14.7 ka cal BP →

GS-2 (Pleniglaciaal)

NGRIP oxygen isotopes

Met dank
voor uw aandacht

